

(b. t.)

Budapestre vonatkozó ujságcikk

681

Szerző: ~~Vasárnap délelőtt bemutatták az első magyar „okos-gépet”~~

Cim:

Forrás: *Hétfői Hírek*

1958. 5. 12

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Hely

Idő

Személy

Helyszám

Vasárnap délelőtt a Kossuth Klubban.

Négyoszlopes, terjedelmes fadoboz áll az asztalon. Titkzatos huzalok, vezetékek állnak ki oldalán, mint egy telefonközpont kapcsolási tábláján.

Az őszhajú, szemüveges, szege di professzor, dr. Kalmár László, az Akadémia levelező tagja és a Bolyai Intézet Kossuth-díjas igazgatója egy humoros feladványt rajzol fel a fekete táblára.

„Egy afrikai városban — úgymond — háromfajta lakosság él, feketék, fehérek és félvérek. A feketék mindig igazat mondanak, a fehérek mindig hazudnak („hiszen nagyrészt gyarmatosítók” — teszi hozzá). A félvérek felváltva egyszer igazat mondanak, másszor nem. A városi mentőkhöz telefonbejelentés érkezik: a Livingstone utca sarkán baleset történt. „Ki mondja ezt: fekete, fehér, vagy félvér?” — kérdezi a mentőorvos. „Egy félvér” — hangzik a válasz.

A mentőorvos tehát ama lány előtt áll, hogy valóban félvér telefonált-e, s ez esetben igaz-e, hogy szerencsétlenség történt?”

A népes hallgatóság felmorajlik és fejben gyorsan latolgatja a különböző lehetőségeket. Közben azonban a gép már meg is adta a választ. Fények vibrálnak keresztül a

különböző lámpákon, majd két lehetőségnél megállapodik a jelzőlámpa: vagy fehér telefonált, ez esetben a bejelentés egyik része sem igaz, vagy valóban félvér telefonált és ez esetben a bejelentés első állítása nem igaz, vagyis nem történt baleset. *Következésképpen a mentőorvos nem küldi ki a mentőautót a Livingstone utca sarkára.* (Ha azonban a baleset, minden gépi logika ellenére megtörtént, az az áldozat baja.)

A jelen esetben a gépbe hat, úgynevezett egyszerű ítéletet kellett bekapcsolni és a gép 64

különböző variáns közül kereste ki pillanatok alatt a két lehetségeset.

Kalmár professzor elmondja, hogy a logikai gépbe hét, egyenként hatemeletes számítógépet, a vezérlést és a variációt végző 42 jelfogót, 23 különböző nagyságú jelzőlámpát és 1200 méter hosszú vezélicket építettek be. E berendezés segítségével a gép az „és”, „vagy”, „ha”, „akkor”, „nem”, „vagypedig”, „akkor és csak akkor” szavakkal összetett ítéletek, azaz megállapítások vizsgálatára, azok igaz, vagy nem igaz voltának meghatározására alkalmas, természetesen komoly feladványok esetében komoly, csalhatatlan eredménnyel.

A gép különbözik Kempelen Farkas sakkozógépétől, mert az csupán mechanikai megoldású volt, míg a logikai gép elektromechanikus. Különbözik viszont az elektronikus gépektől is, amelyek a feladatokat gyorsabban oldják meg. A logikai gépbe 16 ítéletet, vagyis megállapítást lehet bevinni. Egy következő példán Kalmár professzor nyolc ítéletet kapcsolt rá a gépre és a 258 variációból a gép három perc alatt kereste ki a lehetséges megoldásokat.

Gyakorlati alkalmazása különösen a tervezésnél jelentős, amikor igen sok „ha”, vagy „akkor” esetre előre kell megfelelő megoldásokat kikeresni. A sokszáz hibalehetőség közül képtelenség mindent sorra venni. A logikai gép azonban néhány perc alatt megvizsgálja az összes hibalehetőséget és csalhatatlan biztonsággal állapítja meg, hol kell módosítani a terven.

Az emelvényen álló gépen további villamosjelzések futnak keresztül, a lámpák felvilágnak, majd megállapodnak egy-egy megoldásnál. Okos, hasznos gép ez, segítséget nyújt az embernek.

(b. t.)